

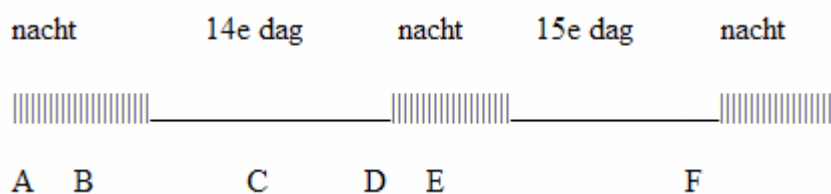
PASCHA & LIEFDEMAAL

Samenvatting van artikelen gepubliceerd in Panim door Jaap Heeringa.

PASCHA CHRONOLOGIE

Er heerst nog al wat onduidelijkheid over wanneer het Pascha te vieren. Tot eind 1994 hebben we de Paschaviering, gevierd aan het eind van de 14e Nisan, kort voor zonsondergang. Onze overtuiging is zins dien gewijzigd. De viering stoelde op de Joodse overtuiging, doch niet op de Bijbelse wat nu blijkt. Daarom vieren we nu net als Jeshua het Pascha aan het begin van de 14e Abib. Abib is de oudere benaming voor de maand Nisan. De benaming Nisan komt na de Babylonische ballingschap in gebruik en is van de Babylonische kalender overgenomen. De fout in onze overtuiging zat in het begrip "tussen twee avonden", en de Exodus Pascha Chronologie.

In dit deel beperk ik me tot de Pascha Chronologie en ga verderop, op het begrip "tussen twee avonden" dieper in.

A. tussen de twee avonden, dat is tussen zonsondergang en duister, wordt het Pascha lam geslacht Ex.12:6. In vs 21 zegt Mozes dat ze een lam moesten slachten en (vs 22)"neemt dan een bundeltje hysop, en doopt het in het bloed, dat in een bekken zal wezen; en strijkt aan de bovendorpel, en aan de beide zijposten van dat bloed, dat in het bekken zijn zal; DOCH U AANGAANDE, NIEMAND ZAL UITGAAN UIT DE DEUR VAN ZIJN HUIS, TOT AAN DE MORGEN". Niemand was toegestaan die nacht het huis te verlaten dan tot de volgende morgen! Zij bleven dus de gehele nacht binnen!

B. die zelfde nacht moest het vlees gegeten worden (vs 8). Vers 9 tot 11 geeft een beschrijving van hoe het gebraden en gegeten moet worden. Vers 12 "Want Ik zal in deze nacht het land Egypte doortrekken en alle eerstgeborenen .... in het land Egypte slaan". Vers 29 "En het geschiede TER MIDDERNACHT (van de 14e), dat de HEERE al de eerstgeborenen in Egypteland sloeg". Vers 30 "En Farao stond op bij nacht". Dit was natuurlijk nadat de engel des doods langs geweest was. Vers 31 "Toen riep hij (Farao) Mozes en Aaron in de nacht".

C. Vers 33 "En de Egyptenaren hielden sterk aan bij het volk (Israel), haastende, om die uit het land te drijven". Vers 35 "De kinderen Israel ... hadden van de Egyptenaren geëist zilver vaten, en gouden vaten en klederen" (vs 36) "en beroofden de Egyptenaren".

D. Het tijdstip waarop later de Pascha offers werden gebracht. Zie daarover het toekomstige artikel; "Het verschil tussen Deut.16:1-8 en Ex.12.".

E. In vers 42 lezen we: "Deze nacht zal men de Heere op het vlijtigst houden omdat Hij hen uit Egypteland geleid heeft." Zij gingen niet overdag uit Egypte, maar nadat de 14e beëindigd was, na zonsondergang, op de 15e Abib. Deze nacht, de 15e moet herdacht worden (Ex.12:1-4, 21-36, 43-49 is de 14e) (Ex.12:15-20, 37-42, 50-51 is de 15e). Deut.16 vers 1 bevestigt "U in de nacht uit Egypte geleid." Ze trokken in de nacht van de 15e uit Rameses naar Sukkoth (vers 37). Dit wordt bevestigd door Num.33:3-5 "Zij braken op van Rameses, in de eerste maand, OP DE VIJFTIENDE DAG DER MAAND; DE DAG NA HET PASCHA, trokken de kinderen Israëls uit [...] Toen de kinderen Israëls van Rameses verreisd waren, zo legerden zij zich te Sukkoth." Omdat ik juist op deze dag uw legers uit Egypteland geleid zal hebben, daarom zult gij deze dag houden." (vers 17) De avond van de 14e en de nacht van de 15e moeten herdacht worden.

F. Na een blijde dag arriveerden de Israelieten te Sukkoth.

WANNEER VIERDE JESHUA HET PASCHA, DEED DE VOETWASSING EN STIERF HIJ?

In veel encyclopedieën leest men, dat men eigenlijk niet precies weet hoe de laatste dagen van Jezus' leven op aarde verlopen zijn. Dit komt door dat de Joden hedentendage het Pascha vieren aan het begin van de 15e Nisan. Dit tijdstip is onjuist. In een eerdere Panim hebben we uiteengezet dat de Israëlieten het Pascha (het voorbij gaan) aan het begin van de 14e Nisan vierden (Ex.12:6) en de nacht (vs.22) binnen moesten blijven, want in die nacht ging de doodsengel voorbij (vs.12). De Israëlieten trokken op de 15e uit (Ex.12:37, Num.33:3). De echte Joden hebben na de verwoesting van de Tempel in 70 n.C. het Pascha verplaatst van begin 14e naar begin 15e.

Door teksten te vergelijken, zal ik proberen aan te tonen dat Jeshua het (laatste) Pascha vierde aan het begin van de 14e Nisan (Abib), en dat hij stierf op het tijdstip dat de Paschaoffers gebracht werden.

Bij de tekstvergelijking maak ik gebruik van de Concordant Greek Text (CGT), Concordant Literal New Testament (CLNT) en de St.Vertaling (SGV). U kunt er zelf de NBG vertaling nog naast leggen.

Math.26:2

"Ye have percieved that after two days the passover is becoming". CGT

"You are aware that after two days the passover is {be}coming". CLNT

"Gij weet, dat na twee dagen het pascha is". SGV

Marc.14:1

"Bewatching it was yet the passover and the unfermented after two days". CGT

"Now it was the passover and the unleavened (bread) after two days". CLNT

"En het pascha, en (het feest) der ongezuurde (broden) was na twee dagen". SGV

Luc.22:1

"Neared yet the festival of the unfermented the-(one) being-said passover". CGT

"Now near(drew) the festival of unleavened (bread), termed (the) passover". CLNT

"En het feest der ongezuurde (broden), genaamd pascha, was nabij". SGV

Uit deze en volgende tekstvergelijkingen zien we dat het Pascha samen met het Ongezuurde brodenfeest ook Pascha genoemd wordt. Maar ook omgekeerd, dwz dat het Pascha samen met het Ongezuurde brodenfeest ook Ongezuurde (broden) genoemd wordt.

Math.26:17

"tè de protè ton asumoon". Griekse tekst.

"to the yet before-most of the unfermented." CGT

"Now (on) the first (day) of unleavened (bread)". CLNT

"En op de eerste (dag) der ongezuurde (broden)". SGV

Marc.14:12

"kai tè protè hèmèra toon asumoon". Griekse tekst.

"and to the before-most day of the unfermented when the Passover they sacrificed". CGT

"and (on) the first day of unleavened (bread), when they sacrificed the Passover". CLNT

"En op de eerste dag van de ongezuurde (broden), wanneer zij het pascha slachtten". SGV

Luc.22:7

"gèlten de hè hemera toon asumoon". Griekse tekst.

"came yet the day of the unfermented to which it was binding to be (be)ing sacrificed the passover". CGT

"Now came the day of unleavened (bread), (in) which the passover must be sacrificed". CLNT

"En de dag der ongezuurde (broden) kwam, waarop het Pascha moest geslacht worden". SGV

Joh.13:1a

"pro de tès eortè stoi pascha". Griekse tekst

"before yet of the festival of the passover". CGT

"Now before the festival of the Passover". CLNT

"En voor het feest van het pascha" SGV

Het Griekse woordje "tè", dat in de Engelse vertaling vertaald wordt met 'on', en in de Nederlandse vertaling met 'op', is de 3e naamval vrl. en betekent: aan, voor en tegen. Ik zal dit even verduidelijken door een voorbeeld (denk ook aan de uitgangen in de Duitse taal).

1e naamval: onderwerp, bijv. (Het = è) huis is groot.

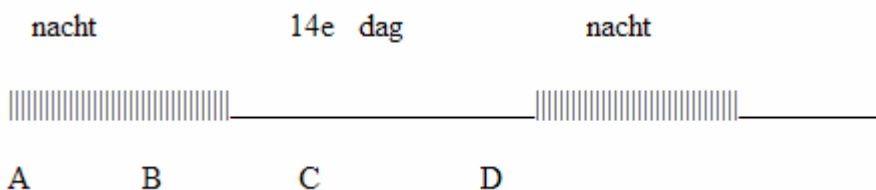
2e naamval: genitief, bijv. Het dak (van het = tès) huis.

3e naamval: meewerkend voorwerp, bijv. Ik geef f.100,- (voor het = tè) huis.

4e naamval: lijdend .voorwerp, bijv. Ik koop (het = tèn) huis.

Het woordje "te" kan dus, wanneer we deze teksten zo met elkaar vergelijken, beter vertaald worden met "tegen". ("En tegen de eerste dag der ongezuurde broden" Mc.14:12, Mt.26:17). Merk op dat na deze teksten, in Matt., Marc. en Luc. dezelfde vraag volgt van de discipelen. Deze vraag wordt dus gesteld in de laatste paar uur van de 13e Nisan, kort voor zonsondergang.

CHRONOLOGIE VAN DE 14E NISAN, nieuwe testament

A. Toen het avond geworden was lag Jezus met Zijn discipelen aan en vierde met hen het Pascha.

Matt.26:20

"of-evening yet becoming. He (was) up laid with the two-ten learners and eating of them". CGT

"Now, evening, [be]coming (on). He was ly(ing) back (at) (table) with the twelve disceples and at their eating". CLNT

"En toen het avond geworden was, zat hij aan met de twaalven". SGV

Marc.14:17

"And of-evening becoming. He is coming with the two-ten and of-up-lying of them and of-eating". CGT

"And, evening [be]coming (on). He is coming with the twelve and (at) their lying back and eating". CLNT

"En toen het avond geworden was, kwam Hij met de twaalven. En toen zij aanzaten en aten". SGV

Luc.22:14

"And when became the hour. He up-falls and the two-ten commissioners together to Him". CGT

"And when the hour [be]came, He leans back (at table), and the twelve apostles with Him". CLNT

"En toen de ure gekomen was, zat Hij aan, en de twaalf apostelen met Hem". SGV

Joh.13:1b

"Having-percieved the Jesus that came of Him the hour". CGT

"Jesus, being aware that His hour came". CLNT

"Jezus wetende, dat Zijn ure gekomen was". SGV

Marc.1:32 geeft aan wanneer de avond begint.

Zie ook de verwijsteksten: Matt.8:16 / Luc.4:40.

SGV "Toen het nu avond geworden was, toen de zon onderging"

CLNT "Now evening (be) coming (on), when the sun sets"

CGT "of-evening yet becoming when slips the sun"

De avond begint dus wanneer de zon ondergegaan is.

Matt.26:21a, 26a

En toen zij aten" / "En toen zij aten, nam Jezus het brood". SGV

Marc.14:18a, 22a

"En toen zij aanzaten en aten" / En toen zij aten, nam Jezus". SGV

Luc.22:15

"The passover to be-eating". CGT

"To be eating this passover". CLNT

"dit pascha met u te eten". SGV

Joh.13:2

"And of-dinner becoming. He is [be]ing roused out of-the dinner". CGT

"And (at the) [be]coming of dinner ... is rising from dinner". CLNT

"And supper being ended ... he riseth from supper". King James

"And during supper ..... rose from supper". New American Standard

"En toen het avondmaal gedaan was .... stond op van het avondmaal". SGV

"En onder den maaltijd .... stond Hij ... van de maaltijd op". NBG

becoming = gekomen was, geworden was

becoming, zelfde als in Matt.26:6 / Marc.6:2

Joh.13:2 zou beter kunnen vertalen met:

"en toen de (avond)maaltijd begonnen was".

De op deze teksten volgende teksten beschrijven de voetwassing en de Avondmaalinstelling (lees: vernieuwde Paschamaal).

Met andere woorden: tijdens die avondmaaltijd stelde Jezus het 'avondmaal' in en paste de voetwassing toe.

"En toen zij de lofgezangen gezongen hadden, gingen zij uit naar de

Olijfberg". Matt.26:30 / Marc.14:26 / Luc.22:39 / Joh.18:

B. Te middernacht wordt Jezus gevangen genomen.

C. Matt.27:2 "En Hem (Jezus) gebonden hebbende, leidden zij (de overpriesters) Hem weg". Net zoals Israel uitgedreven werd, zo wordt ook Jezus uitgedreven. Jezus wordt Palestina uitgedreven en de dood ingedreven. Israel ging de woestijn in, de plaats waar de dood heerst. Na al de plagen hadden de Egyptenaren er schoon genoeg van en ontteden zich van Israel. Net zo hadden de overpriesters schoon genoeg van Jezus en ontteden zich van Hem. Leest hierbij ook 1 Petr.2:7.

D. Jezus sterft aan het begin van de periode waarop de Paschaoffers gebracht werden. Zie hierover het toekomstig artikel: "Het verschil tussen Deut.16:1-8 en Ex.12."

HET VERSCHIL TUSSEN DEUT.16:1-8 EN EX.12.

In Ex.12:1-14, 21-28 beschrijft wat er moest en geschiede in de voornacht van de 14e Abib. Vs.29-36 beschrijft wat er geschiede vanaf middernacht, de nanacht en dag van de 14e. Num.33:3 meldt dat men op de 15e met de uittocht begon, enwel te vertrekken van Raamses. Met dit gegeven en Vs.37-42,51 weten we dat de uittocht begon in de nacht van de 15e. En dit lezen we ook in Deut.16:1 "uit Egypteland uitgevoerd, bij nacht. Met deze nacht der nachten word daarom de 15e een grote Sabbat genoemd (Joh.19:31). In Ex.12:15-20 gaat het over het ongezuurde broden (feest). En daar gaat het ook over in Deut.16:3-8. Uit het voorgaande heeft u kunnen opmerken dat het om twee bijzondere nachten gaat, en wel die van de 14e en de 15e. In de 14e het voorbij gaan van de doodsengel en in de 15e de uittocht. Twee dingen om bij stil te staan. In de avond van de 14e de Paschaviering en in die van de 15e een uittochtmaaltijd. Door onzorgvuldig lezen van Ex.12 en Deut.16 heeft het ertoe geleid dat men meende het Pascha te vieren aan het eind van de 14e overlopende in de 15e. Dit is ook de praktijk van de Joden hedentendage. Dit komt door de uitleg van "tussen twee

avonden". Dit betekent: tussen zonsondergang en duisternis en niet de laatste uren voor zonsondergang. Maar anderzijds is het zo dat het in Ex.12 om een ander Pascha gaat dan in Deut.16.

Het Pascha in Ex.12 moest thuis geslacht en gegeten worden (vs.3-7,11,21), maar Deut.16 zegt in vs.2,5-6 dat het pascha niet geslacht noch gegeten mocht worden in een van uw poorten maar aan de plaats die de Heere verkiezen zal. (Daarna zult gij u des morgens keren, en heengaan naar uw tenten Deut.16:7).

Het Pascha van Ex.12 bestond uit een lam, maar het Pascha uit Deut.16 uit schapen en runderen.

Het paschalam moest aan het vuur gebraden worden, er mocht niet rauw van gegeten worden, ook geenszins in water gekookt (Ex.12:8-9). De paschaschapen en -runderen moesten gekookt worden (Deut.16:7).

In Deut.16 (vs.4) mocht niks van het vlees de nacht overblijven, maar in Ex.12 vs.10 lezen we, als er wat overblijft tot de morgen, dit in het vuur verbrand moet worden.

Het Pascha van Ex.12 moest "tussen twee avonden" geslacht worden, maar het Pascha van Deut.16 "aan de avond, als de zon ondergaat, ter bestemder tijd van uw uittrekken uit Egypte" St.V. ("tegen de avond, als de zon ondergaat, op het tijdstip van uw uittocht uit Egypte" NBG.)

In Deut.16 gaat het om de drie grote feesten (vs.16), het Ongezuurdebrodenfeest, het Wekenfeest (Pinksteren) en het Loofhuttenfeest. In Ex.12 gaat het met name over het Pascha. Lees over de Feesten des Heeren Lev.23

PASCHA BESCHRIJVINGEN IN HET OUDE (EN NIEUWE) TESTAMENT

Mijn vorige artikel over Pascha "De laatste dagen van Jezus als mens" sloot ik af met: "Jezus sterft aan het begin van de periode waarop de Paschaoffers gebracht werden. In een volgend artikel: 'Pascha beschrijvingen in het Oude Testament', zal ik o.a. ingaan op het verschil tussen Deut.16:1-8 en Ex.12". In dat vorige artikel heb ik uitgelegd dat Yeshua (Jezus) het Pascha vierde aan het begin van de 14e Abib (Nisan) volgens Ex.12. In dit artikel wil ik langs Pascha beschrijvingen in het Oude (en Nieuwe) Testament uitleggen het verschil tussen Ex.12 en Deut.16:1-8. En zo bewijzen dat Yeshua stierf aan het begin van de periode waarop de Paschaoffers gebracht werden. En zo het probleem tussen de synoptici evangeliën en Johannes opgelost te hebben.

In het tekstgedeelte van Deut.16:1-8 gaat het over de drie feesten waarop alles wat mannelijk was voor het aangezicht des Heren moest verschijnen op de plaats die Hij verkiezen zal (vs.16).

Vergelijk hiermee Ex.23:14-17. In vers 1-8 gaat het dus over het feest der ongezuurde broden dat gevierd wordt van de 15de tot en met de 21e Abib, zeven dagen lang.

In vers 3 lezen we "opdat gij gedenkt aan de dag van uw uittrekken uit Egypteland en in vers 1 "uit Egypteland uitvoert bij nacht" en in Num.33:3 "Zij reisden dan van Rameses; in de eerste maand op de 15e dag van de eerste maand (Ex.12:37)".

Uit het voorgaande schrijven blijkt dat Israël op de 15e in de nacht uittrok. Ze moesten dus de 15e Abib gedenken als de dag der uittocht (Ex.12:15-17). De 15e Abib is gedenkdag.

Op de 14e Abib werd tussen twee avonden (tussen zonsondergang en duisternis) het voorbijgaan (d.i. wat Pascha betekent) van de Engel des doods (Ex.12:6-14, 18-28). De 14e heeft een gedenkavond en de 15e is een gedenkdag. Lees o.a. Lev.23:5-6, Num.28:16-17, 1Kor.5:7-8.

Maar is dat wat in Deut.16:1-8 over Pascha beschreven wordt hetzelfde als het Pascha van Ex.12:6-14, 18-28?

Nee, want in Ex.12 gaat het over een (Pascha)LAM dat geslacht moest worden door de vader in zijn huis. In Deut.16 worden SCHAPEN en RUNDEREN als Pascha geslacht op de plaats, die de Heere verkiezen zal.

In Ex.12 wordt het Pascha geslacht tussen twee avonden (tussen zonsondergang en duisternis) op de 14e. In Deut.16 moet het Pascha geslacht worden "aan de avond, als de zon onder gaat, ter bestemder tijd van uw uittrekken uit Egypte" (vers 6) "aan de avond van de eerste dag geslacht zult hebben" (vers 4).

Met de eerste dag wordt hier de eerste dag van de 7 dagen der ongezuurde broden (vers 4a) de 15e Abib dus, bedoeld. Het Pascha van Deut. 16 moet dus aan de avond van de 15e Abib, d.i. 14e Abib namiddags geslacht worden.

Een ander verschil is dat Ex.12:8-9 spreekt over dat het (Pascha)lam "aan het vuur gebraden, geenzins in water gekookt" moet worden. En in Deut.16:7 leest u: "Dan zult gij het koken". "Gebraden" komt van het Hebreeuws "tsaliy" en "koken" komt van het Hebreeuwse "bashal", wat "koken, zieden, gaar maken" betekent.

Weer een ander verschil is dat het Paschalam thuis gegeten moest worden.

Ex.12:3,4,21,22,24 en de Pascha-offers van Deut.16 moeten geslacht worden op de plaats die de Here uw God verkiezen zal (vers 2, 6).

Ook in 2Kron.30 is dit verschil op te merken. In vers 17 lezen we: "Want een menigte was in die gemeente, die zich niet geheiligd hadden, daarom waren de Levieten over het slachten van de Paschalammeren voor iedereen, die niet rein was, om in de Heere te heiligen". De Levieten slachten dus voor de onreinen de paschalammeren, de reinen deden het zelf. Over de Paschaoffers leest men in vers 24. Er worden door Koning Hizkia 1000 varren en 7000 schapen aan de gemeente gegeven en de vorsten gaven aan de gemeente 1000 varren en 10.000 schapen

In 2Kron.35:1 gaat het over het slachten van het Pascha op de 14e Abib. En van vs.6-9 leest men over de Paschaoffers, duizend stuks klein vee en runderen. In vs.13 lezen we dat het gekookt werd. Er werd geofferd tot aan de nacht (vs.14), de nacht van de 15e en alles geschiedde op dezelfde dag (de 14e) vs.16. Ook gaat het hier over de Paschaoffers die gebracht werden aan het eind van de 14e Abib.

Het terug vinden van het Toraboek onder Koning Josia had twee gevolgen: het bevestigen van het verbond tussen God en Zijn volk 2Kron.34:29f en een grootscheepse viering van het Pascha in Jeruzalem "zoals er niet gevierd was van de dagen van de Richteren af" (2Kon.23:21-23, 2Kron.35). Ook Hizkia herstelde het Pascha, maar daaraan gaven veel minder mensen gehoor (2Kron.30).

In Ezra 6:19-21 lezen we over de eerste Pascha viering na de Babylonische ballingschap. Wat we hier in vs.20 lezen is te vergelijken met 2Kron.30:17.

En nu in het nieuwe testament Joh.19:14 "En het was de voorbereiding van het Pascha, en omtrent de zesde ure; en hij (Pilatus) zei tot de Joden: Ziet uw Koning". Joh.13:1 "En voor het feest van het Pascha, Yeshua wetende, dat Zijn ure gekomen was, dat Hij uit deze wereld zou overgaan tot de Vader". Joh.18:28,39 "Zij dan leidden Yeshua van Kajafas in het rechthuis. En het was 's morgens vroeg; en zij gingen niet in het rechthuis, opdat zij niet verontreinigd zouden worden, maar opdat zij het pascha eten mochten... Doch gij hebt een gewoonte, dat ik u op het pascha een loslate. Wilt gij dan, dat ik u de Koning der Joden loslate?"

Het gaat hier in Joh. niet om het Pascha wat gevierd wordt aan het begin van de 14e Abib. In Matt.26:17 lezen we dat de discipelen aan Jeshua vroegen waar ze het Pascha moesten bereiden. Daar is geen sprake van priesters noch van de tempel. Yeshua at het Pascha aan het begin van de 14e Abib (Ex. 12). Zie ook Panim no.4,6,10.

Laat me nu proberen uit te leggen waar het hier in Joh. wel om gaat. In Luc.22:11 lezen we dat het feest der Ongezuurde broden ook wel Pascha genoemd wordt. Marc.14:12 vermeldt dat op de eerste dag van het Ongez.br.feest (het woordje 'op' in deze tekst {zo ook in Matt.26:17} kan beter vertaald worden met 'tegen', zie pag.5) het Pascha geslacht werd. Zie ook Luc.22:7.

In Jeshua's tijd was het Ongez.br.feest een 8-daags feest, waarvan de 14e de eerste feestdag was. Josephus, Boek 2, hfst.15 \$1 " ..we onderhouden een feest acht dagen lang, wat het Ongez.br.feest genoemd wordt". Met "Voor het feest van het Pascha" wordt dus voor het (8 daags) Ongez.br.feest

mee bedoeld. Op deze eerste dag werd het Pascha geslacht. Het Paschalam aan het begin en de Pascha offers (de feestoffers) aan het eind. Op dit laatste heeft de tekst Joh.18:28 betrekking. Vs.39 "op het Pascha" heeft betrekking op de eerste dag, de 14e Abib, vrijlating staat hier in verband met Israels vrijlating uit Egypte. "Het was de voorbereiding van het Pascha" 19:14. Uit vs.31 blijkt dat de dag die volgde een grote Shabbat was, de 15e Abib. Net als de wekelijkse Shabbat, heeft de jaarlijkse ook een voorbereidingsdag. Deze voorbereidingsdag is de 14e Abib. Op deze dag moest ook de laatste voorbereidingen gedaan worden voor het Ongeze.br.feest (7 dagen) (zie Ex.12:19).

Jewish N.T.commentary vermeldt bij Joh.18:28 "the meal of 13:1 was de Seder, and it took place on Thursday night; but 'the Pesach' in this verse refers to other food eaten during Pesach, specifically the chagigah (festival sacrifice), which was consumed with great joy and celebration on the afternoon following the Seder". De Jewish N.T.commentary houdt vast aan de vrijdag - zondag traditie.

Matt.Henry verklaring N.T. deel II Joh-Hand. vermeldt bij Joh.18:28 "'Opdat zij het Pascha eten mochten', niet het Paschalam, want dat was den avond te voren gegeten, maar den Paaschmaaltijd van het offer, dat op den vijftiende dag geofferd werd op de Chagigah, zoals zij het noemden, de runderen voor het Paaschoffer, waarvan gesproken wordt in Deut.16:2 / 2Kron.30:24 / 35:8,9".

Dit is ook het Paschamaal dat de Judeers bijeenbracht buiten Pilatus' paleis, als ze ingegaan waren konden ze het maal niet eten, daar ze dan verontreinigd waren tot zonsondergang (zie over verontreiniging Panim no.13, pag.20-22). Lees o.a. ook Lev.11:24-25, 15:27, Num.19:22.

Dit bewijst dat het maal, de pascha offermaaltijd, gegeten werd voor zonsondergang. Was het maal ná zonsondergang dan zou bij het ingaan van Pilatus' paleis t.a.v. het maal geen probleem zijn.

Aan het begin van de 14e Abib kort na zonsondergang wordt het voorbijgaan (Pascha) van de doodsengel herdacht en aan het eind, kort voor zonsondergang werd begonnen met het herdenkingsmaal van de uittocht.

Het hedendaagse Jodendom viert het Pascha (voorbijgaan en uittocht) aan het begin van de 15e Nisan (Abib). En vanwege de diaspora wordt het op het begin van de 16e herhaald. De Joden in de diaspora moesten wachten op bericht uit Jeruzalem welke dag de eerste van de nieuwe maand was. Daar dit wel eens op zich liet wachten, werd voor de zekerheid de speciale dag herhaald.

In de Joodse Encyclopedie pg. 553 staat onder Pascha: "twee feesten oorspronkelijk gescheiden, zijn vermengd geworden".

Tot slot wil ik nog naar het laatste Pascha dat Jeshua vierde. Wanneer een Jood de beschrijvingen van dit Pascha in de evangeliën zal lezen, dan zal hij die direct herkennen als de sedermaaltijd. In Matth.26:23 zal hij de 'maror' (bittere kruiden) gedoopt in de charoset (zoete pasta gemaakt van fruit, symboliserend de mortel die Israelietische slaven in Egypte moesten maken) herkennen. Zie ook: Mc.14:20. In Luc.22 zal hij in vers 16 de eerste of tweede beker herkennen, en in vers 19 de derde beker. Tijdens een sedermaaltijd worden vier bekertjes gedronken. Twee voor de maaltijd en twee na de maaltijd (gedurende die maaltijd stond Yeshua op om de voeten van zijn talmidim [discipelen] te wassen Joh.13:2 NV). De vier bekertjes identificeren elk een van Gods beloften. Gebaseerd op Ex.6:5-6 waarin door middel van vier werkwoorden Gods bevrijdend werk wordt aangeduid, nml. Uitleiden, redden, verlossen en aannemen. De derde beker (beker der verlossing) gebruikt Yeshua om het Nieuwe Verbond in te wijden, wat verlossing uit 'Egypte' van de slavernij van zonde. Het brood (matze) dat Yeshua brak is de Afikoman (dessert) dat aan het eind van de maaltijd door iedereen genuttigd werd.

LIEFDEMAAL / MAALTIJD DES HEREN, deel 1.

In Judas 12 en 2Petr.2:13 lezen we over dat liefdemaal.

Het Griekse woord dat hier met liefdemaal vertaald is is "agapais", wat "liefden" betekent. De maaltijd tezamen met de dankzegging (Gr. eucharistie?) vormen het liefdemaal, ook wel maaltijd des Heren genoemd, waarvan we in 1 Kor. 1:-:21 en 1Kor.11:20 lezen. In de maaltijd werd liefdadigheid bewezen aan een ieder die daar gespijzigd werd, met name de armen.

Door misbruik verdween het liefdemaal.

De brasserijen bij de heidense offermaaltijden hebben haar besmetting op de viering overgebracht. En de apostel Paulus zegt: "dat is niet de maaltijd des Heren" (1Kor. 11:20).

Een andere daarbijkomende oorzaak van verdwijning is dat het dankzeggingsgedeelte op een steeds hoger voetstuk gezet werd. Na verloop van tijd werd het brood Christus lichaam en de wijn Christus bloed. Het dankzegginggedeelte is geworden tot het "avondmaal", zoals de christenen dat nu kennen. Om er aan deel te nemen moet men eerst belijdenis gedaan hebben.

Maar dit is niet de maaltijd des Heren die de bijbel leert.

Het was bij die maaltijd de gewoonte dat een ieder zelf de spijzen mee nam. Na de dankzegging waren al de spijzen van de Heer en niet meer van degene die het meegebracht had. Het werd de maaltijd des Heren genoemd, omdat men bij de Heer aan tafel zat (vgl. Openb. 3:20). Straks meer hierover.

"Doch het geschiedde na verloop van tijd dat een ieder na de dankzegging begerig naar zijn eigen meegebracht voedsel greep". Zelfzucht in plaats van broederlijke gemeenschap. De armen, die weinig spijs konden meenemen, werden het kind van de rekening. 1Kor10:1-22 en 1Kor.11:17-34 hebben alles met elkaar te maken. De tafel des Heren (het altaar) (18:21) is de tafel waarop men de maaltijd des Heren genoot (11:21). De ontucht zal leiden tot oordeel.

In dit licht is de waarschuwing van 1Kor.10:6 duidelijk. Lees nu vs. 6-8. De apostel Paulus herinnert eerst aan de ergste zonde: afgoderij (vs. 7) met de reidans om het gouden kalf (Ex.32:6, 19). Al ontkennen de Korintiërs het bestaan van afgoden (hfst.8:4), met hun deelname aan de heidense offermaaltijden spelen zij gevaarlijk spel. Ze kunnen zo weer besmet worden met de afgoderij.

De offermaaltijden waren vaak geweldige brasserijen, waarin men de religieuze roes zocht. Vandaar Petrus afschuw in 2Petr.2 en die van Judas in Judas 4,10-13. Paulus geeft zijn waarschuwing en advies in vs. 12-15.

Om aan te tonen, hoe gevaarlijk de heidense offermaaltijden zijn om "sterken" en "zwakken" tegen elkaar te laten zondigen wijst Paulus op eenheid bij de maaltijd des Heren en de O.T. offermaaltijden in de vs. 16-22. Bij de heidense offermaaltijden werd de spijs eerst gewijd door ze voor hun god neer te zetten. Daarna werd die spijs genuttigd. Wat overbleef werd op de markt verkocht. Over deze spijs spreekt Paulus in vs. 23-.. (zie ook artikel "Bijbel en het voedsel voor de mens, Panim ..).

Vs. 16 Wat doen we bij de maaltijd des Heren?

We loven daar, aangezeten, met dankbaarheid de beker der dankzegging. De zegen hiervan is dat we delen in het bloed van Yeshua, delen in de vruchten van zijn sterven. Zo betekent ook het breken van het brood het delen in de vruchten van Yeshua's gebroken lichaam.

Vs. 17 Allen die aan de maaltijd des Heren deelnemen vormen een onverbreekbaar godsdienstig geheel.

Vs. 18 niet anders onder Israel. Zij, die van de aangebrachte offers aten naar het voorschrift (Deut.12, 14 en 15), vormden niet een gezellige club, maar een religieuze eenheid. Zij deelden samen in de zegeningen van het altaar. Hun offermaaltijd was meer dan een gewone maaltijd.

Vs. 19 Paulus bedoeling is duidelijk. Hij wil aantonen dat de heidense offermaaltijd niet een onschuldig, gezellig tafelen is. Uit de vergelijking met de maaltijd des Heren en Israels maaltijd trekke niemand de conclusie, dat de heidense eredienst op een lijn staat met die van de gemeente of van Israel. Met nadruk zegt Paulus nog eens, wat in hfst. 8:4 is beweerd, dat een afgod absoluut niets is en wel met het oog op de "zwakken", die nog niet los zijn van de tegenovergestelde gedachte hfst. 8:7.

Vs. 20 De heidense maaltijden zijn ten diepste offers aan boze geesten. Deze zijn de gastheer en de deelnemers hun gasten. Zo'n maaltijd is niet onschuldig, maar zeer zondig. Het is ook een soort religieuze gemeenschap, maar een valse, ontstaan door deelgenootschap aan de invloed van boze geesten.

Vs. 21 Het is onmogelijk voor een Christen tot beide gemeenschappen tegelijk te behoren, tot de ware van Yeshua en de valse der boze geesten. Er is een absolute tegenstelling tussen de maaltijd des Heren en de heidense offermaaltijd, maar wel een grote overeenkomst van die van Israel.

Bij de heidense maaltijd zat men aan ter ere van de heidense god in zijn tempel (hfst. 8:10). Er zijn uitnodigingskaarten uit de oude tijd gevonden voor een maaltijd ter ere van Serapis waarin werd gesproken van de tafel, letterlijk: de divan der godheid.

In hfst. 10 ging het eigenlijk om de buitenkant van de maaltijd des Heren. In hfst. 11 gaat het om de binnenkant, om het eet- en drink gedrag.

LIEFDEMAAL / MAALTIJD DES HEREN, deel 2

Het vorige deel eindigde ik met "In hfst.10 ging het eigenlijk om de buitenkant van de maaltijd des Heren. In hfst.11 gaat het om de binnenkant, om het eet- en drinkgedrag". In de Staten Vertaling staat boven 1Kor.11:17-34 'aanwijzingen voor het Heilig Avondmaal'.

Het samenkomen van de gemeente, waarin de vrede van Christus zichtbaar moet worden, is geworden tot een demonstratie van tweespalt en verwijdering (lett. schisma. 18, en heresie. 19; de latere kerkelijke betekenis van deze woorden, nl. scheuring en ketterijen, is hier nog niet aanwezig). In plaats van gezamenlijk te arbeiden aan de ware viering, gaan ze onder elkaar aan 't twisten. Er kan schisma bestaan zonder dat er verbreking van de gemeenschap is. De mensen kunnen samen in dezelfde gemeente zijn; samen het liefdemaal vieren, terwijl ze toch van elkander verschillen.

Vs.20 De eerste Christenen gingen 's morgens naar de synagoge en kwamen daarna samen bij een der gelovigen. In dit samenzijn had een ieder iets. Bij het sluiten van de Shabbat genoot men een maaltijd, een maaltijd in de avond. Dit was de 3e Shabbatsmaaltijd (1e op vrijdagavond, 2e Shabbat overdag). Een Shabbatsmaaltijd wordt geopend met brood en wijn (in de wereld, avondmaal genoemd).

Vs.21 Paulus beschuldigt de Korintiërs niet alleen van tweespalt en verdeeldheid, maar ook van schandelijke wanorde. Heidenen waren gewoon bij feesten (o.a. bij hun gilde [offer]maaltijden) van hun offeranden overdadig te eten en te drinken (1Kor.10:20-21). Hoe meer men at en dronk hoe meer zegen ze zouden ontvangen van hun god. Velen van de rijkere Korintiërs hadden, naar het schijnt, dezelfde vrijheid genomen aan de tafel des Heeren, (aan de Agapai of liefdemaaltijden). Geen acht gaven ze op elkander; de rijken verachtten de armen, en aten en dronken zelf de voorraad op die ze meegebracht hadden, alvorens de armen toegestaan werd aan de maaltijd deel te nemen; en zo leed de een gebrek, terwijl de ander overdaad had.

Wat gegeven was om de zielen te voeden, werd aangewend om de lusten en hartstochten te doen gedijen. Wat een band van wederkerige vriendschap en genegenheid moest zijn, werd gemaakt tot een middel van tweedracht en scheiding. De armen werden beroofd van het voedsel, dat voor hen bereid was, en de rijken veranderden het liefdemaal in een zwelgpartij. Dat was schandelijke ongeregeldeheid.

Vs.22 Hun houding toonde verachting voor Gods huis, of de gemeente. Waren ze van plan feest te vieren, dan konden ze dat onder elkaar in hun eigen huizen doen; maar aan de tafel des Heren te komen, en daar kabaal te maken en te twisten en de armen hun deel te houden van de voorraad, die zowel voor hen als voor de rijken was, dat was op zo'n wijze een grof misbruik van het liefdemaal. Paulus houdt de Korintiërs voor het gevaar van onwaardig ontvangen en gemeenmaken van dit liefdemaal, zoals zij deden door het te gebruiken voor feesten en scheuringen, met oogmerken geheel tegen het doel in; en in een toestand des geestes, die er ten enenmale niet bij paste; door het verbond met zonde en dood te houden, terwijl zij beleden het verbond met God te vernieuwen en te versterken.

Daarin ligt grote schuld. Zij zouden schuldig zijn aan het lichaam en bloed des Heren, vers 27; aan geweldpleging aan de heilige instelling, aan verachting van Zijn lichaam en bloed. Zij handelden alsof zij het bloed des verbonds, waardoor zij geheiligd waren, onrein achtten, Hebr. 10: 29. Zij maakten de instelling tot gemeengoed, en kruisigden in zekere zin hun Zaligmaker opnieuw. Lees ook (Pascha) Num.9:10,13; Lev.17:7; (offermaaltijden) Lev.7:18-21; Num.18:11.

In het algemeen. De mens beproeve zichzelf, vers 28; onderzoek en doorzoek zichzelf. Laat hem achtslaan op de heilige bedoeling, het karakter, het gebruik van dit liefdemaal, en daarmee vergelijken zijn doel en het gebruik daarvan en zijn geestesgesteldheid.

Inplaats van door Zijn bloed gereinigd te worden, werden zij schuldig aan Zijn bloed. Zij liepen daardoor grote gevaren. Zij aten en dronken zichzelf een oordeel, vers 29. Zij tergden God en liepen gevaar zich een oordeel op de hals te halen. De Korintiërs kwamen tot de tafel des Heren als tot een gewoon feest; 'niet onderscheidende het lichaam des Heren'; geen verschil of onderscheid makende tussen dat lichaam en gewoon voedsel; maar beide op een lijn stelde. Wie eet en drinkt zonder dat lichaam te onderscheiden, berokkent zich een oordeel in plaats van een zegen. O, hoe treurig ging het te Korinthe toe, waar men geen open oog had voor de gestorvene, de overleden Heer, maar alleen loerde, welke spijzen men een ander voor de ogen kon wegnemen. Het Liefdemaal predikt: een voor allen. De Korintiërs vergaten het en dachten aan aardse spijzen en hadden de leus: ieder voor zich!

Daarover was dan ook al een oordeel van de Heer gekomen, vs.30: ziekten, zwakheid en sterfgevallen. Nu begrijpen we hfst.10, vooral vs.6 v.v. beter. Waarom onderscheidt men des Heeren lichaam niet? Omdat men bij zich zelf niet weet te onderscheiden. Als men maar nauwer op zich zelf toezag (vs.31, Matt.7:1), was het niet zover niet gekomen. Maar zelfs dat oordeel des Heeren is uit liefde (vs.32), een tuchtiging om tot inkeer te brengen, om te voorkomen het verloren gaan met de wereld. We kunnen ons zo de goede raad van Paulus begrijpen (vs.33-34). Wat moet het hem pijn doen, zulke dingen van de Korintiërs te horen, die zo hoog van zichzelf opgeven. Allerlei wenken zal hij hun nog later bij zijn komst geven.

Het Liefdemaal is niet een cultische maaltijd. Waar om er aan deel te nemen ingewijd moet zijn, zoals bij de gilde (offer) maaltijden. Het Avondmaal van heden tendage heeft veel van dat laatste. Men moet gedoopt zijn of belijdenis hebben gedaan om er aan deel te nemen. Aan het Liefdemaal neemt heel het gezin deel, doch de man is er verantwoordelijk voor dat zijn gezin rein aan tafel gaat. Hierover later meer. Zo ook over de Israëlitische offermaaltijden, wat de voorloper is van het Liefdemaal.

LIEFDEMAAL / MAALTIJD DES HEREN, deel 3

Het vorige deel eindigde ik met 'de Israëlitische offermaaltijd, welke de voorloper is van het Liefdemaal.' De offermaaltijd herinnert de Israëlieten aan God de Schepper en Gever. Deut.14:23; 8:11; Hos.2:4,7. Ze werd gevierd als dankfeesten voor ontvangen zegeningen, Deut.15:10; 28:8,12; 30:9. In Deut.12:7 lezen we dat de Israëlieten hun brandoffers, slachtoffers, tienden, heffer uwer hand (heffingen), gelofte offers, vrijwillige offers en eerstgeboorten van hun runderen en schapen moesten brengen naar de plaats die de Heere verkiezen zal. (ook vs.11).

Op die plaats (vs.7) zal de Israëliet van de offers eten en vrolijk zijn, hij eb zijn huis. In vs.12 (ook vs.18) wordt dit nader uitgewerkt. Hij = de offeraar (d.i. hij en zijn vrouw) en zijn (hun) zonen en dochters, zijn dienstknechten en dienstmaagden en de Leviet die binnen zijn poorten woont. Hier blijkt dus ook uit dat de kinderen deel namen aan de offermaaltijd, maar ook dat de man de aangesproken persoon is. (lees ook vs.25,28). Bij de pascha-offermaaltijd = Pascha maal lezen iets dergelijks Num.9:13 (Ex.12:26). Hier staat "als een man, die rein is, ...". Man staat dus voor: hij en zijn huis. Maar er staat ook "die rein is".

Ook in Lev.7:11-21 (Num.18:11,31) lezen we over de offermaaltijd en reinheid. Vgl. hier vs.18,20,21: Num 9:13 met 1Kor.11:27. Wie het offervlees toch eet na de voorgeschreven tijd (het loffervlees op de 1e dag; het gelofte en vrijwilligoffer op de 2e dag, vs.15-18), maakt al het voorgaande zinloos. Het offer verliest alle waarde. In de offeraar heeft de Heere geen welbehagen meer. Bepaalde gevaren waar de offeraar voor moest oppassen. Vlees dat met iets onrein in aanraking komt, wordt zelf onrein en daardoor oneetbaar. Iedereen die rein is, mag van het offervlees eten, maar wie in een staat van onreinheid verkeert en toch van eet, wordt buiten de gemeenschap gestoten. Men zij op zijn hoede.

De offeraar moet er zelf voor zorgen dat de heiligheid van het gemeenschapsoffer geen gevaar loopt. Die rein was, mocht aan de offermaaltijd deelnemen. In Joh.18:28 lezen dat de Farizeeën zich niet wilden verontreinigen, opdat ze anders het pascha niet konden eten. (Met Pascha wordt hier de offermaaltijd me bedoeld die aan het eind van de 14e Abib gegeten werd, Duet.16:6).

Men was b.v. onrein tot de avond na het eten van een gestorven of verscheurd dier (Lev.17:15). Ook stoelgang hygiene (Deut.23:10-14). In Num.5;1-4 lezen we over de wegzending van de onreinen (melaatsen, vloeienden, onreinen van een dode) buiten de legerplaats in welk midden de Heere woont. Over melaatsen lezen we in Lev.13 (vs.3,46) en 14. Over vloeienden in Lev.15. En over onreinen van een dode in Lev.21:1. Meer over onrein worden in Lev.18:19-30.

Voor men aan een offermaaltijd deel mocht nemen moest men rein zijn. En God blijkt het zeer serieus te nemen met die reinheid. Laat dan een ieder zichzelf eerst beproeven voordat hij deelneemt aan de offermaaltijd/maaltijd des Heeren (1Kor.11:28). Maar hoe zit het nu verder met die offermaaltijden die een voorloper zijn van de N.T. maaltijd des Heren.

In 1Sam.16:5 lezen we: heiligt u (door wassing van het lichaam en het aantrekken van feestklederen, maar ook de voor bereiding van het hart [Gen.35:2/Ex.19:10/Joz.3:5] voor de offermaaltijd. Het betreft hier ook weer een offermaaltijd. Een offermaaltijd biedt ook gelegenheid voor zalving. Het offer geeft wijding en de maaltijd schenkt gemeenschap met God. Offer en gehoorzaamheid behoren in wezen een te zijn. Het ware offer is de toewijding der gehoorzaamheid (1Sam.15:22).

In 1Sam.11:15 lezen we ook over een offermaaltijd, maar ook in Ex.18:12. Ook bij Abraham, Izaak en Jacob kwamen offermaaltijden voor (Gen.21:27/26:30/31:54). En zo is de offermaaltijd, ook een verbondsmaaltijd (vgl. Matt.26:28 - Nieuwe Testament, beter vertaald: Nieuwe Verbond).

Ook een offermaaltijd in Ex.24:11. Aan het begrip van een maaltijd verbindt de Oosterling onafscheidelijk een dubbele voorstelling, voor eerst van gemeenschap en vriendschap, waarin de aanzittenden staan, zowel onder elkaar, als met hem, die de maaltijd heeft gegeven; vervolgens van vreugde en vrolijkheid, zodat zelfs de hoogste en reinste genietingen, de zaligheid in het hemelrijk onder het beeld van een maaltijd beschreven worden (Ps.22:5/16:11/36:9/Matt.8:11/22:1/Luc.14:15).

En daar hetgeen tot deze maaltijd gegeven wordt, eigenlijk aan de Heere toebehoort - want het is Hem gegeven - zo eten allen, die aan de maaltijd deel hebben, eigenlijk Hem, aan Zijn tafel (1Kor.10:21); Hij geeft de maaltijd en daarom is deze een teken van onderpand van vriendschap en vrede met Hem.

De Heere is de gastheer zelf, en zijn zij, die eten, Zijn gasten en disgenoten. Als we naar Openb.3:20 kijken kan het ook anders gesteld worden, dat niet de offeraar met de zijnen aan Gods tafel aanzat; maar omgekeerd, de Heere aan zijn tafel nodigde. De offermaaltijd is het beeld van die tijden, waarop wij van harte kunnen nazeggen "de Heer is mijn Herder, mij zal niets ontbreken". Ja, een voorsmaak genieten van het eeuwige leven.